

PYHÄRANTA
Ihode
Kylä-Salvin
asemakaava-alueen
muinaisjäännösinventointi
2014

Timo Sepänmaa
Ville Laakso

Tilaja: Pyhärannan kunta

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Vanhoja karttoja	4
Inventointi	5
Lähteet	6
Havaintokohteet	6
Kuvia	7

Kansikuva: Raivausröykkiö. Kuvattu eteläkaakkoon.

Perustiedot

Alue: Pyhärannan kunta, Ihoden kylä, Kylä-Salvin asemakaava-alue

Tarkoitus: Selvittää onko kaava- alueella kiinteitä muinaisjäänöksiä.

Työaika: 17.8.2014

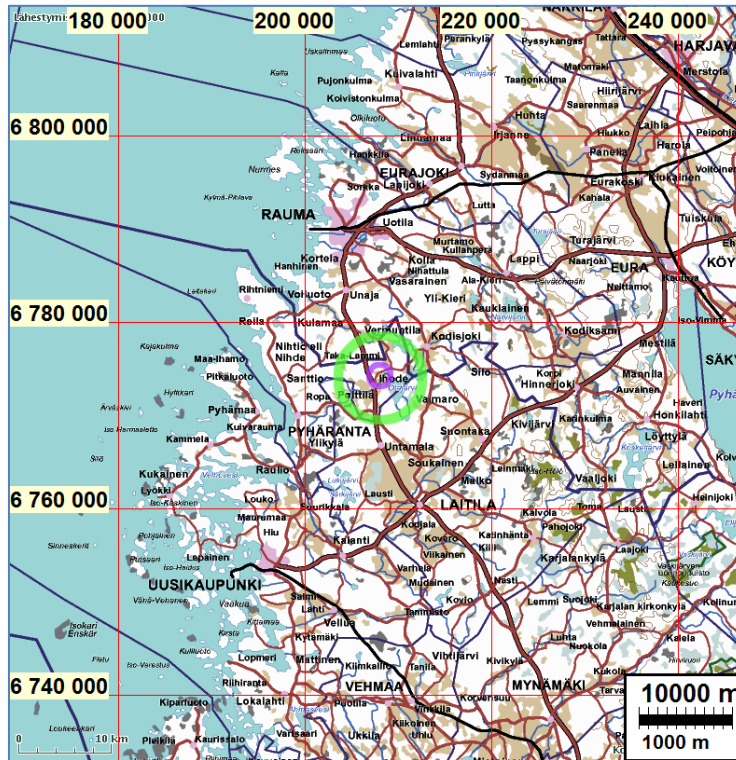
Kustantaja: Pyhärannan kunta.

Tekijät: Mikroliitti Oy; Timo Sepänmaa ja Ville Laakso

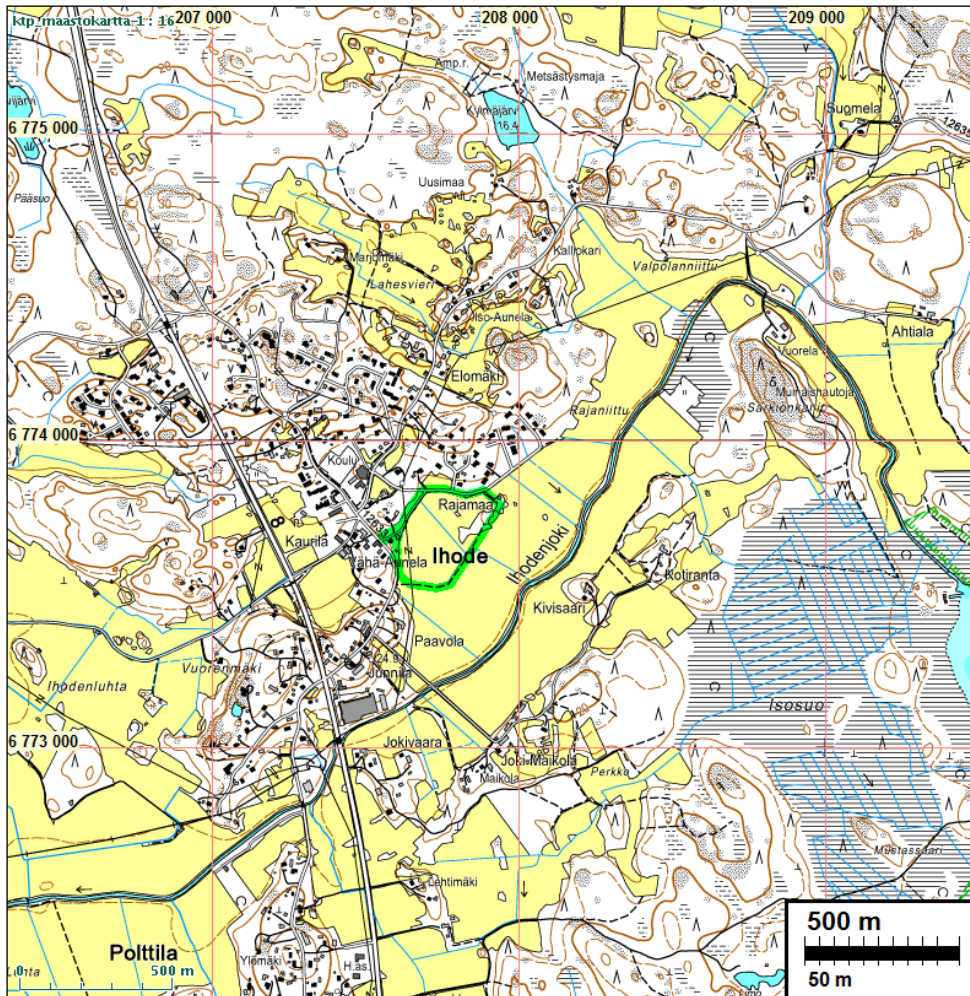
Tulokset: Tutkimusalueelta ei tunnettu kiinteitä muinaisjäänöksiä eikä sellaisia inventoinnissakaan löytynyt. Alueelta löytyi muutama raivausröykkiö, jotka ovat nuoria – nykyaikaisia - eivätkä ne ole muinaisjäänöksiä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa (Euref). Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta kesällä 2014, ellei toisin mainittu. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat digitaalisia. Valokuvat ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaaja: Timo Sepänmaa.

Yleiskartat

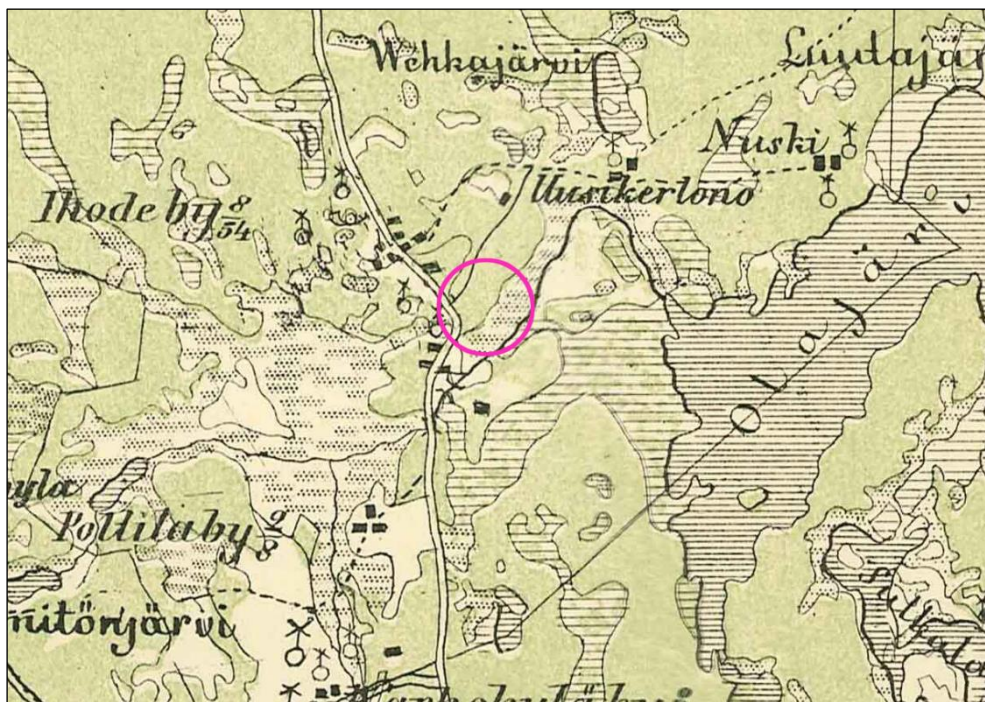

Kaava-alue on vihreän ympyrän sisällä olevan violetin merkinnän kohdalla.

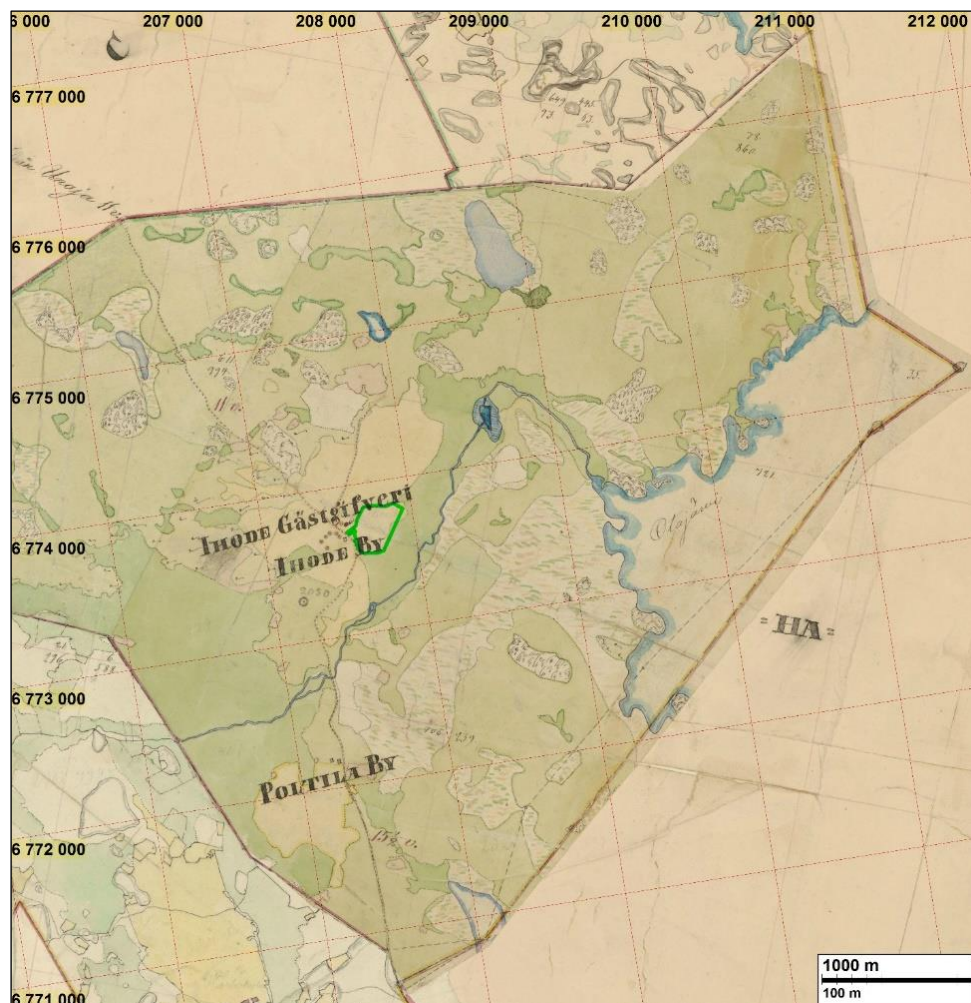

Kaava-alue on merkitty vihreällä rajauksella.

Vanhoja karttoja

Ote Kalmbergin kartastosta vuodelta 1855. Tutkimusalue sijaitsee violetin ympyrän sisällä.

Ote Pyhämaan pitäjänkartasta vuodelta 1848. Lisäyksiä: ETRS-TM35FIN koordinaattiristikko, mittajana sekä vihreällä kaava-alueen rajaus (kartan keskellä).

Inventointi

Pyhärannan kunta on laatimassa asemakaavaa Ihoden kylässä sijaitsevalle Kylä-Salvin alueelle. Varsinais-Suomen maakuntamuseo antoi hankkeesta lausunnon (26.2.2014, Dnro 662-2014/613), jossa edellytettiin alueella tehtäväksi muinaisjäännösinventointi. Pyhärannan kunta tilasi inventoinnin Mikroliitti Oy:ltä kaavakonsultin, Sweco Ympäristö Oy:n välityksellä.

Mikroliitti Oy:n arkeologit Timo Sepänmaa ja Ville Laakso tekivät maastotutkimukset 17.8.2014, tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa.

Tutkimusalue sijaitsee Varsinais-Suomessa, Pyhärannan kirkosta noin 19,4 km itäkoilliseen, suunnilleen Laitilan ja Rauman puoliväissä, E8-tiestä noin 500 m koilliseen. Nykyiseen merenrantaan on alueelta noin 9,5 km länsilounaaseen.

Alueen korkeustasot ovat välillä noin 13 – 16 m mpy, joten alue on paljastunut merestä joskus keskisen rautakauden ja keskiajan alun välillä, karkeasti vuosien 400 – 1100 välillä. Varhaisimmassa vaiheessa alueelle on pistänyt merenlahti joka vuosisatojen saatossa on vetäytynyt Ihodenjoen laaksoksi. Ihodenjokeen, joka kulkee noin 12,5 m mpy alapuolella olevassa uomassa, on kaava-alueelta lähimmillään matkaa noin 220 m kaakkoon.

Keskisellä ja nuoremalla rautakaudella sekä myöhemminkin tutkimusalue vaikuttaa arkeologien näkökannan mukaan olleen varsin edullinen asumisen suhteen. Keskiaikaiseen ja myöhempään asutukseen liittyvät talonpaikkojen lisäksi pellot ja niityt niihin liittyvine raivausröykkiöineen. Varhaisemmassa (rautakautisessa) vaiheessa edellä mainittuihin saattaa liittyä myös hautoja ja kalmistoja sekä kuppikiviä.

Tutkimusalueen itäosassa oleva viljelemätön alue on pari metriä viereisiä pelloja korkeammalla ja on maaperältään kalliota ja moreenia. Alueen kasvillisuus on pääasiassa erilaista pensaikkoa (mm. leppää ja pajua), lisäksi joitakin täysikasvuisia koivuja, kuusia ja mäntyjä. Aluskasvillisuus on lehtomaista. Tämän alueen ympärillä olevat peltoalueet ovat hieman (noin 1 m) korkeammalla kuin viereiset pellot. Edellä mainitut peltoalueet ovat maaperältään hietta- hiesumoreenia, tämän alapuolella olevat peltoalueet hiesua ja savea, alimmilta ja tasaisimmilta osiltaan myös turpeen, hiesun ja saven sekaista peltomultaa.

Tähän arkeologiseen inventointiin liittyen Ihoden kylän historiaa ei lähdetty selvittämään tarkemmin historiallisen asiakirja-aineiston perusteella. Joka tapauksessa kylä on ollut olemassa jo keskiajalla (useita taloja Laitilan henkikirjojen mukaan jo vuonna 1542 (http://digi.narc.fi/digi/hak_view.ka?hakid=1189). Lähistöltä Ihoden kylästä tunnetaan yksi rautakautinen hautalöytö, joka sijaitsee kaava-alueen länsirajalta noin 100 m länteen ([Pyhäranta Vähä-Aunela,mj-tunnus 100000199](http://digi.narc.fi/digi/hak_view.ka?hakid=100000199)). Vaikka kyseinen kohde oli hieman kaava-alueen ulkopuolella, käytiin se pois lähtiessä katsomassa ”omalla ajalla”. Tuolloin todettiin, että aivan kohteen ääreen (sen luoteiskupeelle) on rakennettu talo muutaman vuoden sisällä. Kalliokumpare, jolta hautalöydöt oletettavasti ovat, on koskematon, mutta sen juurella olevat entiset peltoalueet (mahdolliset rautakautiset asuinpaikka-alueet) ovat nurmikenttänä.

Ennen maastoinventointia alueen topografiaan sekä muinaislöytöihin tutustuttiin eri lähteiden perusteella. Tutkimusalueella arkeologinen inventointi keskitettiin alueen itäosassa olevalle pari metriä viereisiä pelloja korkeammalla olevalla osuudelle, joka on maaperältään kalliota ja moreenia. Viereiset pellot olivat tutkimusajankohtana puidut, mutta kyntämättömät. Näitä peltoalueita tutkittiin pintapoinnintamenetelmällä, vaikka olosuhteet tähän eivät olleetkaan parhaat mahdolliset. Alueen koillisosassa olevaa kalliosta ja moreenipeitteistä metsäsaareketta tutkittiin silmämääräisesti, koekuopin sekä metallinilmaisimella.

Mitään merkkejä kiinteistä muinaisjäänöksistä ei todettu. Inventoinnissa todetut raivausröykkiöt ovat nuoria (selvästi alle 100 vuotta, todennäköisesti muutaman vuosikymmenen ikäisiä).

25.9.2014

Timo Sepänmaa

Lähteet

Arkistolaitos – digitaaliarkisto. <http://digi.narc.fi>

Museovirasto, kulttuuriympäristö / rekisteriportaali / muinaisjäänösrekisteri.

<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>

Rantatupa, Heikki / Historialliset kartat: <http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat>

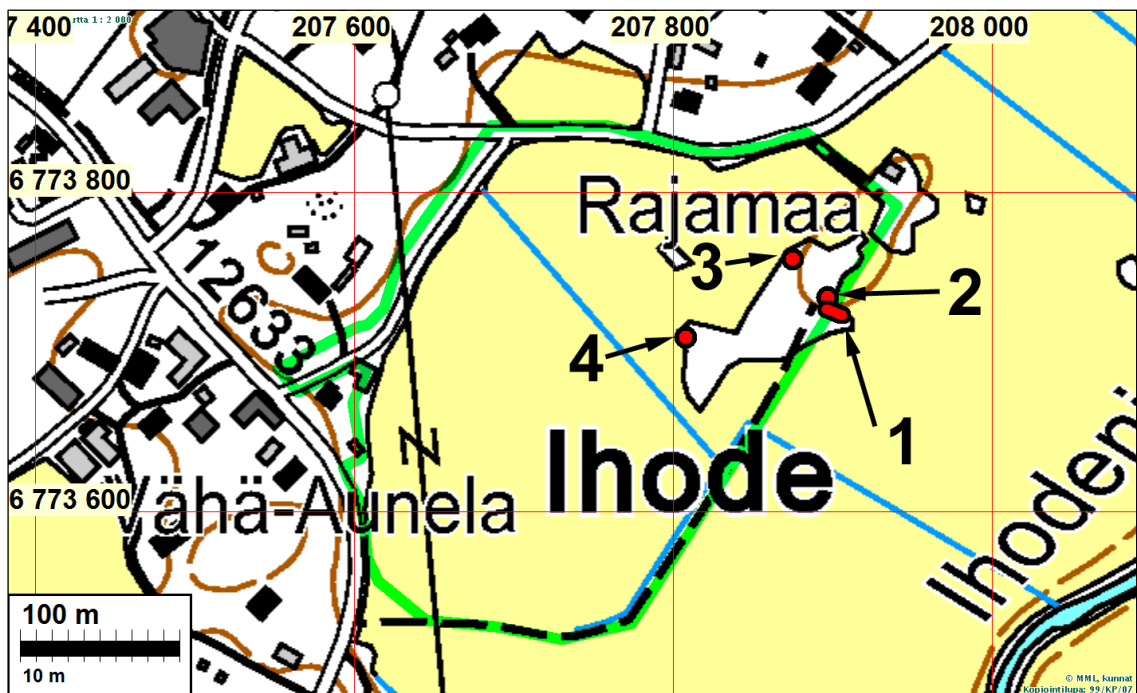
Vanhat peruskartat: <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Havaintoja

Alueella havaittiin neljä raivausröykkiötä metsäsaarekkeessa, pellon reunamilla:

Kaikki röykkiöt ovat selvästi uudehkoja raivausröykkiöitä, joten ne **eivät ole muinaisjäänöksiä tai suojelukohteita** eivätkä ole esteenä alueen rakentamiselle.

- N 6773723 E 207906 – N 6773727 E 207896, Z 15. Vallimainen raivauskivikko tilusrajalla. Pituus noin 20 m, leveys 1,5 – 2,5 m, korkeus max. noin 130 cm.
- N 6773734 E 207897, Z 15. Raivausröykkiö. Koko noin 4 x 2 m, korkeus noin 40 cm.
- N 6773758 E 207875, Z 15. Raivausröykkiö. Koko noin 2 m, korkeus noin 30 cm.
- N 6773709 E 207808, Z 14. Raivausröykkiö. Koko noin 2 m, korkeus noin 30 cm.

Raivausröykkiöt 1 – 4 on merkitty punaisilla, mustalla rajattuina alueina.

Kuvia

Tutkimusalueen koillista osaa. Kuvattu kaakkoon.

Tutkimusalueen läntistä osaa. Kuvattu itään.

Vallimaista kivröykkiötä (1). Kuvattu itään.

Raivausröykkiö (2). Kuvattu lounaaseen.

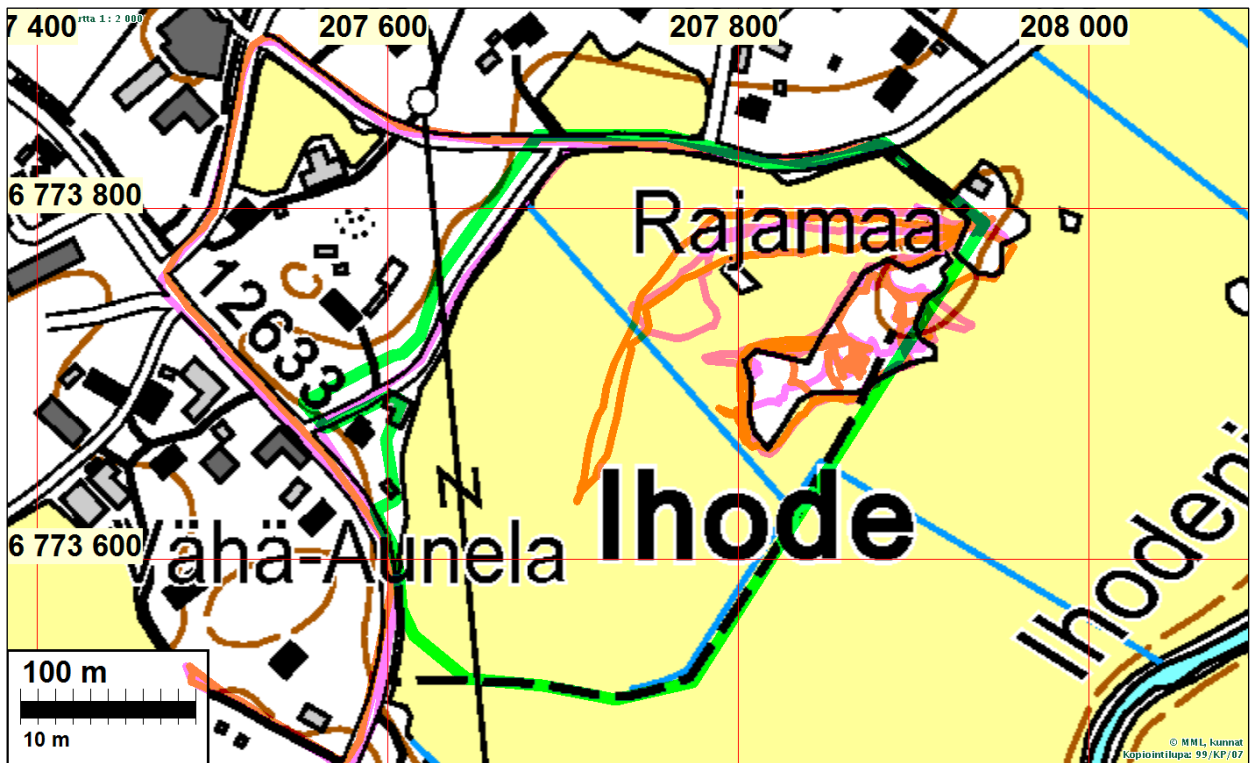

Raivausröykkiö (3). Kuvattu luoteeseen.

Raivausröykkiö (4). Kuvattu länteen.

Liite. Tarkastetut alueet

Jalan kuljetut alueet merkitty oranssilla (V.L.) ja violetilla (T.S.) viivalla. Kaava-alueen raja on merkitty vihreällä viivalla.